

Poemat Piasta Dantyszka

fragment

Niedawno jeszcze — kiedym spoczywał uśpiony,
A sen mój się zarzęśnił strzałem pełnym dymu,
I w dymie stanął anioł, jak ogień czerwony,
I szepnął mi do ucha: „Ja mord — lecę z Rzymu”,

Jam uciekał i tęczę tak za sobą snował
Jak Irys, a po tęczach gnał mię ów przeklęty
Tak, żem spytać go musiał: "A któż tam mordował?"
A on mi znów szepnął z cicha: „Ojciec Święty”.

***

Podróż na Wschód

fragment

Ślimak, który kwiaty ślini,
Tak ich nie brzydzi, jako ta zuchwała
Fałszywa, dawna po cesarach wdowa,
Kościół, — bez ducha bożego i słowa.

***

RZYM

Nagle mię trącił płacz na pustym błoniu:
„Rzymie! nie jesteś ty już dawnym Rzymem”.

Tak śpiewał pasterz trzód siedząc na koniu.

Przedemną mroczne błękitnawym dymem

Sznury pałaców pod Apeninami,

Nad nimi kościół ten, co jest olbrzymem.

Za mną był morski brzeg i nad falami

Okrętów tłum jako łabędzie stado,

Które ogarnął sen pod ruinami.

I zdjął mię wielki płacz, gdy tą gromadą
Poranny zachwiał wiatr i pędził dalej
Jakby girlandę dusz w błękitność bladą.

I zdjął mię wielki strach, gdy poznikali
Ci aniołowie fal — a ja zostałem
W pustyni sam — z Rzymem, co już się wali.

I nigdy w życiu takich łez nie lałem,
Jak wtenczas — gdy mię spytało w pustyni
Słońce, szydzący bóg — czy Rzym widziałem?...

***

[PRZY KOŚCIOŁKU...]

Przy kościołku,
Mój aniołku,

Koronka,
Żonka,
Pieczonka.

Przy organku,
Mój B...gdanku,

Szumka
I dumka...

Przy klasztoru,
Mój kaczorku,

Świętość,
Wziętość,
Nadętość.

Przy krzyżyku
Na stoliku

Fakta,
Dwa akta...

Beniowski

fragmenty

Pieśń pierwsza
(...)

... Ojciec srogi,
Do tego wielki oryginał, splennik;
Diabeł wie, jakiej wiary: w rzymskie bogi
Wierzył i wierzył w prorocтва i w sennik,
Chrystusa także krwią oblane nogi
Całował; zwał się cesarzów plemiennik...
Słowem, była to dziwna meskolancja
Świętości, złota, folgi — jak monstrancja.

(...)

[o jezuitach i papieżu]

Prześliczna strofa! mógłbym zacząć od niej
Nowy poemat, jak Sąd ostateczny;
I przy eumenid pokazać pochodni,
Jak jest grzech każdy dziwnie niebezpieczny;
Jak w jasnym niebie daleko jest chłodniej
Niż w piekle, kędy płonie ogień wieczny;
Lecz wolę dzieło to rzucić na później,
Bo do porządku mnie wołają woźni...

Ci woźni są to krytycy. — Kolego,
Byłeś w Arkadii tej, gdzie jezuita
Są barankami?... Pasą się — i strzegą
Psów; i tym żyją, co ząb ich uchwyci
Na pięcie wieszczą. Kraina niczego!
Pełna wężowych ślin, pajęczych nici
I krwi zepsutej — niebieska kraina,
Co za pieniądze bab — truc nas zaczyna.

O Polsko! jeśli ty masz zostać młodą
I taką jak ta być, co dzisiaj żyje,
I być ochrzczona tą przeklętą wodą,
Której pies nie chce, wąż nawet nie pije;
Jeśli masz z twoją rycerską urodą
Iść między ludy jak wąż, co się wiję;
Jeśli masz zrównać się z podstępny Włochem:
Zostań, czym jesteś — ludzi wielkich prochem!

Ale to próżna dla ciebie przestroga!
Ciebie anieli niebiescy ostrzegą

O każdej czarze — czy to w niej przez wroga,
Czyli przez węża i pająka swego
Wlane są jady. — Jesteś córką Boga
I siostrą jesteś Ukrzyżowanego.
Ciebie się żadna trucizna nie imie;
Krzyż twym papieżem jest — twa zguba w Rzymie!

Tam są legiony zjadliwe robactwa:
Czy będziesz czekać, aż twój łańcuch zjedzą?
Czy ty rozwinięz twoje mściwe bractwa,
Czekając na tych, co pod tronem siedzą
I krwią handlują, i duszą biedactwa,
I sami tylko o swym kłamstwie wiedzą,
I swym bezkrotnym wyszydzą palcem
Człeka, co nie jest trupem — lub padalcem.

Lecz pokój z nimi!... Nie, ten brud ruchomy
Nie zna pokoju — więc życzenie próżne!
Niechaj więc włożą w zakrwawione domy,
Niech plwają na miecz — stworzenia ostróżne,
Aby zardzewiał, nim będzie łakomy
Ich zgiętych karków, niech mają usłużne,
W jądzie maczane pióra — dusze w bagnie,
Niech żyją: takiej krwi — nikt nie zapragnie.

Czołem bijący w marmur Chrystusowy,
Kiedym się skarżył na klątwy i zdrady,
Tom się i o ten kielich krwi octowy
Upomniał — i Grób zaparł się: że gady
Z niego nie wyszły — lecz z urwanej głowy
Ten polip odrósł i lud wyszał blady.
Wygnać go była kiedyś wielka praca...
Ma nas za trupa ten szakał — i wraca.

Precz z nim, lub jeśli przyczołgnie się zmija,
Pod Boga skrzydło kryjmy się i gromy.

(...)

Pieśń druga

[ksiądz Marek]

Gadając ręce pokornie złożone
Na stół położył obie i wytrzeszczał
Na pana zamku oczy zaiskrzzone -
Albowiem uśmiech mu senny obwieszczął,
Że po pijanemu zdobył sobie żonę -
Wtem nagle jak wąż wzdał się i zawrzeszczał,
Wstał... lecz na stole miał obiedwie dłonie,
A na nich papier i orła w koronie...

Orzeł na karcie był — a karta była
Nożem tureckim do rąk mu przybita...

Boleść go nad nią w arkadę skrzywiła,
Oczy w niej toną — myślałbyś, że czyta,
Że karta trupie kolory odbiła
Na jego żółtą twarz. Ksiądz karmelita
Za stołem cicho stał i patrzył z góry
Na czytelnika bladego tortury.

Ocknięty zamku pan — to raz na księdza,
To znów na ściany patrzył wstając z wolna,
Ręka na szabli, w oczach gniewu jęcza
Ledwo się w sobie pohamować zdolna...
Lecz myślał, że mu sen mary napędza,
Tak dziwną była ta cisza okolna,
Ten papier nagle do stołu przybity,
Dzieduszyckiego jęk — wzrok karmelity.

Już dawno by się był skokiem lamparta
Rzucił do szabli — ale mówiąc szczerze...
Myślał, że sen mu grał sztukę Mozarta,
Że Donzuana widział na operze,
Gdy trupa ziemia puściła otwarta
Na muzyczny wieczór i wieczerzę.
Tak trudno było pomiarkować zrazu,
Czy ksiądz był z ciała ludzkiego, czy z głazu.

Godzina była nocna i bez przerwy
Piał kogut, świece miały długie knoty,
Na wieżach zamku śpiewał ptak Minerwy,
A w jednym oknie miesiąc stanął złoty -
Znacie działanie tej gwiazdy na nerwy -
Miesiąc więc w oknie stał, dziwne łoskoty
Na dachu, jakby jęczenia grobowe;
Wreszcie Ladawy pan — odzyskał mowę.

„Ktoś ty?” — Ksiądz milczał. — "Co tu robisz, mnichu?
Co znaczy papier ten? na Lucyfera!"
Tu Dzieduszycki zajęczał po cichu,
Ale tak jęknął jak człek, co umiera.
Spojrzał — chciał spojrzeć, lecz w powiek kielichu
Nie było oczu, tylko białość szczera
Jak w zwierciadlanym łysnęła odrzuzgu;
Szkło tylko — gałki uciekły do mózgu.

Starosta spojrzął i cofnął się biały
Jak wosk, jak oczy, którymi go szukał
Pan Dzieduszycki; ale okazały
W cofnieniu się swym, na ludzi nie hukał,
Zwłaszcza że ksiądz był wielki — a on mały.
Nieraz zaś przedtem pan Starosta fukał
Na równych sobie, niższym dawał szlagę
Licząc na swoją małość i powagę.

Więc co miał w oczach skier, wszystkie zapalił,

Co miał na czole zmarszczków, zebrał razem.
Sam by się Jowisz oburzony chwalił
Tak olimpijskim na twarzy wyrazem.
Spiorunowany ksiądz się w proch nie walił,
Lecz w jedną szybę okien rzucił głazem.
Na ten brzęk wszystkie ganki i komnaty
Przewiał ogromny wrzask: "Konfederaty!"

Starosta spuścił łeb — ksiądz się przybliżył
I wyjął szablę mu złoconą z ręki:
"Przebacz, wielmożny pan, jeśliś ubliżył,
Lecz zamek był nam potrzebny, a jęki
Tego człowieka słuszne. Bóg go zniżył.
Ten, co na krzyżu poniósł krwawe męki,
Ten go nam daje; a wyrok nie minie:
Kto mieczem grzeszył, ten od miecza zginie". -

Podczas tej mowy twarze się wąsate
Pokazywały w podwojach, kołpaki,
Konfederatki czapki i rogate,
I kragłe, i kapuzy, i pakłaki,
I owe jeszcze uszami skrzydlate,
Co ekonomów są laurem. Gdy taki
Rój czapek i rój północnych latarek
Zjawił się, rzekł ksiądz: "Ja jestem ksiądz Marek!"

(Publikacja: 28-06-2002)

Oryginał. (<http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,824>)

Contents Copyright © 2000-2008 Mariusz Agnosiewicz
Programming Copyright © 2001-2008 Michał Przech

Autorem tej witryny jest Michał Przech, zwany niżej Autorem.
Właścicielem witryny są Mariusz Agnosiewicz oraz Autor.

Żadna część niniejszych opracowań nie może być wykorzystywana w celach komercyjnych, bez uprzedniej pisemnej zgody Właściciela, który zastrzega sobie niniejszym wszelkie prawa, przewidziane w przepisach szczególnych, oraz zgodnie z prawem cywilnym i handlowym, w szczególności z tytułu praw autorskich, wynalazczych, znaków towarowych do tej witryny i jakiegokolwiek ich części.

Wszystkie strony tego serwisu, wliczając w to strukturę katalogów, skrypty oraz inne programy komputerowe, zostały wytworzone i są administrowane przez Autora. Stanowią one wyłączną własność Właściciela. Właściciel zastrzega sobie prawo do okresowych modyfikacji zawartości tej witryny oraz opisu niniejszych Praw Autorskich bez uprzedniego powiadomienia. Jeżeli nie akceptujesz tej polityki możesz nie odwiedzać tej witryny i nie korzystać z jej zasobów.

Informacje zawarte na tej witrynie przeznaczone są do użytku prywatnego osób odwiedzających te strony. Można je pobierać, drukować i przeglądać jedynie w celach informacyjnych, bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych lub pobierania wynagrodzenia w dowolnej formie. Modyfikacja zawartości stron oraz skryptów jest

zabroniona. Niniejszym udziela się zgody na swobodne kopiowanie dokumentów serwisu Racjonalista.pl tak w formie elektronicznej, jak i drukowanej, w celach innych niż handlowe, z zachowaniem tej informacji.

Plik PDF, który czytasz, może być rozpowszechniany jedynie w formie oryginalnej, w jakiej występuje na witrynie. **Plik ten nie może być traktowany jako oficjalna lub oryginalna wersja tekstu, jaki zawiera.**

Treść tego zapisu stosuje się do wersji zarówno polsko jak i angielskojęzycznych serwisu pod domenami Racjonalista.pl, TheRationalist.eu.org oraz Neutrum.eu.org.

Wszelkie pytania prosimy kierować do redakcja@racjonalista.pl